

Kunnskapsdepartementet

Deres ref.:
Vår ref.: 2011/2317 ROS001/401
Dato: 04.12.2012

Utvalgsinnstilling om samisk forskning og høyere utdanning, "Langs lange spor" – høringssvar fra Universitetet i Tromsø

Vi viser til brev datert 24. august 2012 hvor Universitetet i Tromsø (UiT) inviteres til å gi merknader og kommentere utvalgsinnstillingen om samisk forskning og høyere utdanning, "Langs lange spor". Vi takker for muligheten til å avgi uttalelse.

UiT har mottatt innspill fra sine fakulteter og enheter og vil gi følgende kommentarer:

Etter UiTs syn, har Butenschøn-utvalget gjort et grundig arbeid for å kartlegge samisk forskning og høyere utdanning. Utredningen gir et godt grunnlag for videre satsing på å sikre gode vilkår og videreutvikling av forskning til det beste for samisk språk, kultur og generell samfunnsutvikling. UiT støtter utvalget i at det er oppnådd svært mye innen samisk forskning og utdanning de siste tiårene.

Rapporten tydeliggjør UiTs rolle i oppbyggingen av det samiske forskningsfeltet og utdanningstilbudet, og det nasjonale ansvaret vi har hatt og har for urfolksrelatert forskning, utdanning og formidling. Vi er fornøyd med at dette internt ved UiT har vært fulgt godt opp med plantiltak og satsinger i fagmiljøene, slik at universitetets nasjonale status som en ledende institusjon for samisk og urfolksrettet forskning er blitt befestet. Gjennom våre strategier og prioriteringer framgår det at vår rolle innenfor feltet tas på alvor. Forskning, utdanning og formidling innenfor urfolksspørsmål inngår i universitetets nordområdesatsing, og er et felt det bevilges ekstra ressurser til.

Utvalgets innstilling har et klart fokus på norske forhold, men vi er positive til at det nordiske fokuset også framheves. Etter vår mening vil samisk forskning og høyere utdanning tjene på at tettere nordisk samarbeid og kunnskapsdeling får en mer framtredd rolle. Rapporten påpeker viktigheten av internasjonalt samarbeid og fokus når det gjelder forskningsbehov i samisk og urfolksrelatert forskning. Norge bør ha en viktig rolle og bidra til å høyne kunnskapsnivået om urfolksforhold, spesielt som foregangsland i det internasjonale arbeidet for urfolks rettigheter og som pådriver i internasjonal klima- og miljøarbeid. I en internasjonal sammenheng må man nasjonalt også ha øye for hvordan våre forskningsmiljø står sammen for å konkurrere om forskningsmidler og framstå som relevante og ressurssterke partnere for utenlandske miljøer.

Utvalget foreslår et nytt langsiktig program for samisk forskning i forskningsrådet. Dette mener UiT vil være et vesentlig tiltak for å sikre videre utvikling av samisk forskning og styrke eksisterende rammebetingelser. Tematikk som berører samiske forhold, bør også ha en integrert plass innenfor andre forskningsprogram og -satsninger.

For framtidige sentrale forskningstemaer og behov for samisk forskning, støtter UiT de områder som skisseres av utvalget, og våre fagmiljø bidrar allerede med forskning innenfor de fleste av disse. Vi ønsker å framheve behovet for grunnforskning innenfor samisk forskning, at det finnes frie forskningsmidler til samisk forskning, og viktigheten av at forskningsmiljøer på selvstendig faglig grunnlag kan utvikle relevante forskningsprosjekter, som er forankret i reelle og lokale behov.

Rapporten setter fokus på rekrutteringssituasjonen innenfor forskningsfeltet. Vi viser her til innspillet vi har mottatt fra Tromsø Museum – Universitetsmuseet (TMU), som er opptatt av ivaretagelsen av de kulturhistoriske oppgaver i feltet:

“Vi savner derfor en nærmere behandling i rapporten av de utfordringer som følger av slike viktige kulturhistoriske oppgaver. Disse oppgavene søkes i dag ivare tatt ikke bare av TMU, men av mange samiske museer i Norge. Felles for alle er et gjennomgående rekrutteringsproblem. Utvalget tar i sin rapport opp rekrutteringssituasjonen (7.2), og påpeker helt korrekt problematikken rundt kommende aldersavgang og manglende rekruttering av kvalifiserte forskere.”

Utvalget har gjort viktige vurderinger hva gjelder samisk språk, både i forhold til utdannings- og studiespråk og samisk som vitenskapsspråk. UiT har allerede mange studietilbud som bidrar til å styrke samiskspråklig utdanning. Disse ønsker vi å ivareta og videreutvikle, sett i sammenheng med den nødvendige avveiningen mellom studenttilfanget og tilgjengelige ressurser. Når det gjelder samisk som vitenskapsspråk, er forutsigbare økonomiske rammer av betydning for å sikre en videre stabil satsing på samarbeidet mellom UiT og Samisk høgskole om Samisk vitenskapelig tidsskrift. Samtidig er det utfordringer knyttet til bruk av og arenaer for samisk i vitenskapelig og også populærvitenskapelig sammenheng, som må utvikles og være i fokus.

Samisk høgskole har sammen med UiT spilt en sentral rolle i oppbyggingen av det samiske forskningsfeltet og er i dag tillagt et nasjonalt ansvar for å ivareta, styrke og utvikle samisk språk som vitenskapssag. I rapporten diskuteres viktige forhold når det gjelder utviklingen av Samisk høgskole. UiT er opptatt av at institusjoner som tilbyr høyere utdanning, samarbeider slik at det kan etableres best mulige studie- og forskningsmiljø.

Utvalget legger vekt på utvikling av samarbeid og arbeidsdeling mellom institusjonene, og foreslår å etablere et samordningsråd for høyere utdanningsinstitusjoner med ansvar for samisk forskning og høyere utdanning, samt videreføring av SAK-arbeidet. Vi vet at samarbeid mellom institusjoner er krevende, og anbefaler at man ser nøye på eksisterende koordinering og samarbeid mellom institusjoner og aktører i forbindelse med oppretting av ev. nye samarbeidsorganer og –strukturer innenfor dette feltet.

Vennlig hilsen

Jarle Aarbakke
rektor

Lasse Lønnum
universitetsdirektør